

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору економічних наук,
професору
Олександру КОВАЛЕНКО

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата економічних наук, професора, професора кафедри економіки Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Національного університету «Одеська політехніка» Черкасової Тетяни Ігорівни на дисертацію Ткачук Тетяни Миколаївни на тему «Формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05–Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 – Економіка.

1. Актуальність теми дисертації

Забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств є одним із ключових чинників підвищення їх конкурентоспроможності та здатності до довгострокового функціонування. В умовах трансформаційних процесів в економіці і зростання ролі інновацій, як джерела створення підвищеного рівня доданої вартості, особливої ваги набуває формування ефективної стратегії інноваційного розвитку. Саме вона забезпечує узгодження стратегічних цілей підприємства з його ресурсними можливостями та викликами зовнішнього середовища. Необхідність розроблення сучасних підходів до формування стратегії інноваційного розвитку зумовлена тим, що значна частина промислових підприємств здійснює інноваційну діяльність фрагментарно, без належної стратегічної координації та системного врахування взаємозв'язку технологічних, організаційно-управлінських, кадрових і соціально-екологічних чинників. За таких умов особливо актуальними є питання обґрунтування стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку та розроблення дієвого інструментарію вибору і реалізації відповідних стратегічних рішень.

Незважаючи на вагомий внесок вітчизняних і зарубіжних науковців у розвиток теорії стратегічного управління та інноваційної діяльності підприємств, подальшого розвитку потребують науково-методичні підходи до формування стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств. Особливої уваги потребують питання оцінювання інноваційної спроможності підприємства, обґрунтування вибору стратегічних альтернатив, інтеграції цифрових, організаційно-управлінських і соціально-

екологічних складових у процес стратегічного управління. Зазначене визначає наукову та практичну значущість дисертаційної роботи і підтверджує актуальність обраної теми.

Таким чином, тема дисертаційної роботи є актуальною, науково значущою та практично важливою. Її розроблення спрямоване на удосконалення теоретичних положень і науково-методичних підходів до формування стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств, що сприятиме підвищенню ефективності як їх інноваційної діяльності, так й стратегічного управління підприємством в цілому.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Представлені у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації відзначаються належним рівнем теоретичного обґрунтування та логічною взаємною узгодженістю отриманих результатів. Дисертанткою забезпечено комплексне дослідження процесу формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства шляхом поєднання теоретичних узагальнень, результатів аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємств, а також розроблення практичного інструментарію прийняття стратегічних рішень. Це дозволило сформувавши цілісну науково-методичну основу для обґрунтування напрямів інноваційного розвитку промислових підприємств.

Для забезпечення достовірності та обґрунтованості отриманих результатів у дисертаційній роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, серед яких:

– аналіз, систематизація та узагальнення наукових напрацювань забезпечили формування концептуальних засад дослідження;

– статистичні методи, факторний аналіз, анкетування та узагальнення експертних оцінок дозволили оцінити стан інноваційної діяльності промислових підприємств, виявити ключові тенденції та бар'єри інноваційного розвитку, а також обґрунтувати напрями стратегічних змін;

– метод інтегральної оцінки у поєднанні з методом аналізу ієрархії та методами економіко-математичного моделювання забезпечили визначення рівня внутрішньої інноваційної спроможності підприємств, обґрунтування вибору стратегічних альтернатив і розроблення інструментарію формування стратегії інноваційного розвитку.

Зміст дисертаційної роботи повною мірою відповідає поставленій меті – «розроблення теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства». Побудова роботи є логічною та послідовною, а структура дослідження забезпечує поетапне розв'язання поставлених завдань – від обґрунтування теоретичних засад і проведення аналітичних досліджень до розроблення науково-методичного інструментарію та практичних рекомендацій.

Висновки дисертаційної роботи є достатньо аргументованими та базуються на результатах комплексного теоретичного й емпіричного дослідження. Їх достовірність підтверджується аналізом статистичних даних, результатами оцінювання інноваційної спроможності підприємств, а також апробацією запропонованих підходів. Практичні рекомендації мають чітку прикладну спрямованість, представлені у вигляді науково-методичного інструментарію формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства та підтверджені результатами впровадження у діяльність вітчизняних підприємств.

Позитивної оцінки заслуговує узгодженість мети, об'єкта, предмета та завдань дослідження, що забезпечує цілісність авторської концепції та логічність викладу матеріалу. Предмет – теоретико-методичні та прикладні аспекти формування стратегії інноваційного розвитку підприємства – охоплює всі ключові рівні дослідження: теоретичний, методичний та прикладний, що забезпечує цілісність авторського підходу до розв'язання поставленого наукового завдання. Об'єкт – процес формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства – визначає системний характер наукового пошуку, який дисертантці вдалося послідовно реалізувати через поєднання теоретичних, аналітичних та прикладних аспектів дослідження.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є достатньо аргументованими та належним чином обґрунтованими. Це підтверджує достовірність отриманих результатів та практичну значущість запропонованих розробок для формування та реалізації стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств.

3. Основні наукові результати дисертації

У дисертаційній роботі дисертанткою сформульовано та обґрунтовано низку наукових положень, що розвивають теоретико-методичні засади формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства. Отримані результати характеризуються науковою новизною та внутрішньою цілісністю, серед яких найбільш вагомими є такі:

– запропоновано концептуальний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств на основі стратегічної екосистеми інноваційного розвитку підприємства, що забезпечує узгодженість стратегічних рішень та напрямів інноваційного розвитку;

– розроблено науково-методичний підхід до вибору стратегії інноваційного розвитку підприємства, який базується на оцінюванні внутрішньої інноваційної спроможності підприємства та рівня розвитку стратегічної екосистеми інноваційного розвитку;

– удосконалено методичні підходи до формування стратегії інноваційного розвитку шляхом інтеграції цифрово-технологічної, організаційно-управлінської складових та складової сталого розвитку в єдиний механізм стратегічного управління;

– обґрунтовано інструментарій реалізації стратегії інноваційного

розвитку підприємства, що передбачає використання дорожньої карти, системи ключових показників ефективності (КПІ) та механізму стратегічного моніторингу і коригування;

– уточнено теоретичні положення щодо сутності інноваційного розвитку підприємства та класифікації стратегій інноваційного розвитку з урахуванням цифровізації, зростання вимог до якості людського капіталу та принципів сталого розвитку;

– систематизовано бар'єри реалізації стратегій інноваційного розвитку промислових підприємств та визначено їх взаємозв'язок із ресурсними, організаційно-управлінськими і цифрово-технологічними обмеженнями.

Наведені результати свідчать про системний характер проведеного дослідження, його наукову обґрунтованість та практичну значущість. Вони роблять вагомий внесок у розвиток теоретичних і методичних положень щодо формування стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств.

4. Достовірність результатів, повнота відображення висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих автором роботах

Достовірність отриманих у дисертації результатів обумовлена належним рівнем теоретичного обґрунтування, використанням сучасних методів дослідження, достатнім обсягом аналітичних матеріалів та підтверджується апробацією основних положень і практичним впровадженням розроблених рекомендацій.

Наукова обґрунтованість сформульованих положень, висновків і рекомендацій забезпечується застосуванням сучасного методичного інструментарію та практичною перевіркою отриманих результатів, зокрема:

– застосуванням статистичних методів, факторного аналізу, методу аналізу ієрархій та інтегрального оцінювання, що забезпечило об'єктивність результатів дослідження та обґрунтованість запропонованих методичних підходів;

– використанням системного підходу, який забезпечив комплексне дослідження процесу формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства та взаємоузгодженість отриманих результатів;

– опрацюванням актуальної інформаційної бази, сформованої на основі офіційних статистичних даних, міжнародних інноваційних рейтингів (GII, EIS, ВІІ), результатів авторського дослідження та наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених.

Інформаційну основу дослідження становлять 171 найменування наукових та інформаційно-аналітичних джерел, що свідчить про ґрунтовне опрацювання теоретичних і методичних засад досліджуваної проблематики. Обґрунтованість отриманих результатів додатково підтверджується їх апробацією на науково-практичних конференціях та відображенням основних положень дисертації у наукових публікаціях дисертантки.

Результати дисертаційного дослідження достатньою мірою апробовані та висвітлені у 16 наукових працях, серед яких 3 розділи у колективних

монографіях (у співавторстві); 2 статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базі даних Scopus, 5 статей у наукових фахових виданнях України, що включені у міжнародні наукометричні бази; 6 тез доповідей на наукових конференціях. Загальний обсяг публікацій становить 6,9 д.а., з яких 3,83 д.а. належать особисто дисертантці. Зміст опублікованих праць відображає основні результати дисертації та підтверджує належний рівень їх наукової апробації.

Таким чином, основні результати дисертаційного дослідження належним чином апробовані та оприлюднені, що підтверджується достатньою кількістю та належним рівнем наукових публікацій, які відповідають чинним вимогам до оформлення дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

5. Практичне значення результатів дослідження

Практична значущість дисертаційної роботи полягає у доведенні результатів дослідження до рівня прикладних рекомендацій та інструментів стратегічного управління, орієнтованих на підвищення ефективності інноваційного розвитку промислових підприємств. Запропоновані підходи враховують особливості функціонування підприємств в умовах динамічних змін, а також необхідність узгодження цілей інноваційного розвитку, цифровізації та сталого розвитку, і можуть бути використані у практичній діяльності вітчизняних промислових підприємств.

Результати дисертаційного дослідження знайшли практичне застосування у діяльності ТОВ «VTM Group», ТОВ «Ірригатор Україна», ПАТ «Одескабель», а також впроваджені у наукову діяльність і освітній процес Національного університету «Одеська політехніка» МОН України, що підтверджується відповідними довідками. Розроблені дисертанткою науково-методичні підходи, моделі та інструменти можуть бути використані для:

- формування та вибору стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств;
- оцінювання рівня внутрішньої інноваційної спроможності підприємства та розвитку стратегічної екосистеми інноваційного розвитку;
- обґрунтування стратегічних рішень щодо цифровізації, організаційного розвитку та врахування складової сталого розвитку у процесі стратегічного управління;
- розроблення дорожніх карт, систем ключових показників ефективності (КРІ) та механізмів моніторингу реалізації стратегії інноваційного розвитку.

Таким чином, результати дисертації Ткачук Тетяни Миколаївни мають вагоме практичне значення, що підтверджується їх впровадженням у діяльність підприємств та використанням у навчальному процесі. Це засвідчує прикладну цінність розроблених рекомендацій і можливість їх практичного застосування у процесі формування стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств.

6. Академічна доброчесність

Аналіз змісту дисертаційної роботи та наукових праць Ткачук Тетяни Миколаївни, у яких апробовані основні результати дослідження, дає підстави констатувати відсутність порушень академічної доброчесності, зокрема ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації наукових результатів.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи наукові результати дисертаційної роботи Ткачук Тетяни Миколаївни доцільно звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер або можуть бути додатково конкретизовані, а саме:

1) у табл. 1.8 (п. 1.3, с. 85) визначено обмеження розвитку складових стратегічної екосистеми інноваційного розвитку підприємства, проте недостатньо розкрито особливості їх прояву на рівні підприємства, галузі та національної економіки;

2) у табл. 3.13 (п. 3.3, с. 181) наведено характеристику інструментів планування реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємства. Разом з тим доцільно було б більш чітко відобразити пріоритетність застосування окремих інструментів на різних етапах реалізації стратегії.

Зазначені зауваження не знижують загальної наукової та практичної цінності дисертаційної роботи і мають рекомендаційний характер. Їх врахування може сприяти подальшому розвитку наукових досліджень автора у сфері формування стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств та удосконаленню відповідного методичного інструментарію.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Ткачук Тетяни Миколаївни на тему «Формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства» є самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання, а її зміст і результати відповідають вимогам, встановленим до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю забезпечення конкурентоспроможності та довгострокового інноваційного розвитку промислових підприємств в умовах структурних змін економіки, цифровізації та орієнтації їх на принципи сталого розвитку. У дисертаційній роботі вирішено важливе наукове завдання щодо розроблення теоретичних положень, науково-методичних підходів і практичних рекомендацій з формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства на основі стратегічної екосистеми інноваційного розвитку підприємства. Отримані результати характеризуються науковою новизною, належним рівнем методичного обґрунтування, внутрішньою логічною узгодженістю та практичною цінністю. Основні положення дисертації пройшли належну апробацію, відображені у наукових публікаціях дисертантки та впроваджені у діяльність підприємств і освітній процес закладу вищої освіти, що

підтверджується відповідними документами.

За змістом, структурною побудовою та оформленням дисертаційна робота повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що регламентує присудження наукового ступеня доктора філософії.

Таким чином, дисертаційна робота Ткачук Тетяни Миколаївни на тему «Формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства» відповідає спеціальності 051 – Економіка галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, а її авторка заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за цією спеціальністю.

Офіційний рецензент:

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри економіки
Національного університету
«Одеська політехніка»

Тетяна ЧЕРКАСОВА